

ІГРОВІ ВПРАВИ НА ЗАНЯТТЯХ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ЯК ЗАСІБ ВИВЧЕННЯ НОВИХ ЛЕКСИЧНИХ СЛОВОТВОРЕНЬ

В статье рассмотрены проблемы использования игровых упражнений на занятиях иностранного языка как способа изучения новых лексических словообразований.

The article examines the problems of using games as means of learning lexical coinages in the EFL classroom.

Постановка проблеми. Вивчення мови, особливо іноземної, - достатньо складна робота. Результат цієї роботи: правильне розуміння почутої інформації; розуміння прочитаного та здатність отримання насолоди від мови, яку вивчає; уміння знайти необхідну інформацію та скористатися нею; уміння адекватно та правильно реагувати на співбесідника у процесі комунікації; оволодіння всіма необхідними навичками письма, ділової мови, листування.

Але для того, щоб досягти високого рівня володіння мовою, треба старанно повторювати за викладачем або за носіями мови, формуючи правильну вимову і гарний фонематичний слух, розширювати свій словниковий запас, заучуючи слова, читаючи книжки та газети іноземною мовою, ретельно вивчати граматику та виконувати численні вправи, намагаючись найкраще засвоїти вивчений матеріал, але, що найважливіше користуватися будь-якою можливістю спілкування з носіями мови, або з тими, хто вивчає мову.

Найкращим способом полегшити цю роботу і підтримати інтерес до навчання є навчальні ігри або ігрові вправи. Ігрові вправи дозволяють учителеві створити ситуації, в яких учні вимушені використовувати мову як єдиний засіб спілкування. Учні, які хочуть участь у грі, аби виконати те, що вимагається, повинні розуміти, що говорять або пишуть інші, а також вони вимушені говорити або писати, щоб висловити свою думку або надати інформацію.

Грати на занятті – справа серйозна. Кожен учитель іноземної мови розуміє, наскільки важливо постійно

підтримувати інтерес до свого предмета. Але, на жаль, це не завжди вдається. Ми часто спостерігаємо в учнів відсутність інтересу до вивчення іноземної мови.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Багато вчених, зокрема, О.М.Леонт'єв, О.М.Мінський, В.М.Тьорський, О.С.Кель, В.Я.Платонов, Л.В.Занков, Д.Б.Ельконін, С.Л.Рубінштейн, О.І.Вишневський, по-різному класифікують гру, але те, що впровадженню гри на уроках іноземної мови приділялася дуже значна увага, свідчить про те, що існуючі класифікації не розкривають сутності гри в детальному та глибокому її розумінні.

Вивчення питань типології ігрових вправ займалися (І.В.Блауберг, Є.Г.Юдін, В.М.Садовський та ін.), досліджень системного підходу до вирішення методичних проблем підійшли (І.Л.Бім, В.М.Скрипченко та ін.) це дозволило розробити систему ігрових вправ, яка становить інтегративну частину загальної системи вправ та методично спирається на наведену у нашій статті, загальну класифікацію ігрових вправ.

Мета статті полягає у вирішенні проблеми впровадження ігрових вправ на заняттях з іноземної мови як засіб вивчення нових словотворень.

Ігрова вправа – це особливим чином організоване заняття, яке потребує напруги емоційних та розумових сил. Ігрові вправи сприяють:

- створенню психологічної готовності дітей до мовленнєвого спілкування;
- забезпеченню природної невимушеної необхідності багаторазового повторення ними мовного матеріалу;
- тренування учнів у виборі потрібного мовленнєвого варіанту, що є підготовкою до ситуативної спонтанності мовлення взагалі.

У цю проблему вносить ясність Данилович І.А.

Результати дослідження. Під ігровою вправою ми розуміємо таку вправу, метою якої є формування, вдосконалення та розвитку навичок і вмінь учнів у різних видах мовленнєвої діяльності шляхом багаторазового й різноманітного виконання мовленнєвих або мовних дій, які стають особистісно

значущими для суб'єкта навчання, оскільки є вмотивованими участю в ігровій діяльності. Ігрові вправи мають великий методичний потенціал: вони забезпечують мотивацію навчальної діяльності, створюють емоційну та позитивну атмосферу навчання, сприятливі умови для колективної взаємодії під час виконання ігрових та навчальних завдань. Була розроблена загальна класифікація ігрових вправ на основі ієрархії з восьми обґрунтованих критеріїв. Ці критерії класифікуються:

1) за метою - ігрові вправи для формування мовленнєвих навичок (лексичних, граматичних, слуховимовних, вимовних, орфографічних, графічних) та ігрові вправи для розвитку мовленнєвих умінь (аудіювання, говоріння в монологічній/діалогічній формі, читання, письма, перекладу);

2) за рівнем комунікативності - комунікативні ігрові вправи, умовно-комунікативні ігрові вправи та не комунікативні ігрові вправи;

3) за спрямованістю навчальної дії та отримання або видачу інформації – рецептивні ігрові вправи, репродуктивні ігрові вправи та продуктивні ігрові вправи;

4) за ступенем керування діями учасників – ігрові вправи з повним керуванням, ігрові вправи з частковим керуванням та ігрові вправи з мінімальним керуванням;

5) за наявністю рольового компонента – ігрові вправи з рольовим компонентом та ігрові вправи без рольового компонента;

6) за наявністю елемента змагання (на особисту/командну першість) та ігрові вправи без елемента змагання;

7) з урахуванням рухливості - рухливі та статичні ігрові вправи;

8) за використанням предметів – ігрові вправи з предметами та ігрові вправи без предметів [1].

В англійському словотворенні, як у словотворення інших мов, привертає увагу висока продуктивність ряду словотвірних моделей, за якими утворюється значна кількість нових слів, дуже різноманітних за характером свого смислового

змісту. Численні дослідження свідчать про той факт, що продуктивність окремих моделей настільки висока, що вони є майже необмеженими. Так, Г.Марчанд показував на майже необмежену продуктивність моделей V+ing, N+ P1 тощо; Т.М.Беляєва відзначала високу продуктивність із суфіксами – er,- ing; П.М.Каращук називає абсолютну продуктивність суфікса - ness та ін. Порівняння, що містяться в словотвірній моделі, ґрунтується на акцентуванні ознаки, загальної для порівнюваних предметів. Виділення такої ознаки веде до посилення її інтенсивності, тобто виразності, що надає моделі експресивного характеру. Це положення підтверджується прикладами, які включають слова побудовані за моделями N+adj, N+N+ -ed, N+ -like, та мають словотвірне значення порівняння.

N+Adj;

He had teapot-blue eyes. (I.Shaw) – “У нього були блакитні, кольору порцелянового чайника, очі” [2].

У наведеному прикладі ознака предмета, який виділяється (eyes), відокремлюється, підкреслюється, потрапляє в центр уваги завдяки порівнянню з аналогічними ознаками іншого предмета (teapot). Такою аналогічною ознакою є колір предмета (blue). Поряд з виділенням та посиленням ознаки здійснюється й такий важливий процес як його уточнення що до семантики.

Наведемо приклади ігрових вправ. Ігрові вправи з комплексу для формування рецептивних навичок аудіювання (група ігрових вправ для формування лексичних навичок аудіювання).

Завдання. Let’s play a game. I’ll explain to you how to play it. Stand in a line in front of me. I’ll name a member of a family. If Kid has got such a relative, step forward; if he hasn’t, stand still. If you make mistake, step backward. The pupil, who will come up to me first, is the winner.

Вчитель: a cousin, a brother, a father,EtC.

Ігрові вправи для формування лексичних навичок аудіювання, не комунікативна, рецептивна, з повним керуванням мовленнєвими діями учнів, без рольового

компонент, з елементом змагання на особисту першість, рухлива, без предметів.

Ігрові вправи з комплексу для розвитку мовленнєвих умінь аудіювання (група ігрових вправ у власне аудіюванні текстів).

Завдання: Children, I've got a letter today. It's from Bobby Brown. Bobby, his father and his mother, his grandmother, his baby-sister, his brother and their pet Rex live in New York. In his letter Bobby is telling you about his flat.

а) Listen to the first part of his letter carefully. Look at the plan of his flat. There's a mistake in it. Try and find the mistake. Who will be the first?

Ігрові вправи з комплексу для формування репродуктивних навичок говоріння (група ігрових вправ для формування граматичних навичок говоріння).

Завдання: Alice and Willie haven't met Ann. They want us to describe the girl to them. The poem will help us.

(На попередніх етапах учні вивчили вірш-опис дівчинки Енн. Повторюючи за вчителем вірш, учні мають змінити займенники так, як показано у зразку).

Зразок виконання.

T(In a whisper): One, two,

My eyes are blue.

Cl: One, two,

Her eyes are blue.

T(in a whisper): Three, Four,

As my pinafore.

Cl: Three, four,

As her pinafore. EtC.

Це ігрові вправи для формування мовленнєвих граматичних навичок говоріння на рівні фрази, умовно-комунікативна, репродуктивна, з повним керуванням мовленнєвими діями учнів, з рольовим компонентом(двом учням даються ролі Еліс та Віллі), без елемента змагання, статична, без предметів [6].

Ігрові вправи з комплексу для формування навичок техніки письма (група ігрових вправ для формування графічних навичок письма).

Завдання: Працюємо в командах. Знайдіть та допишіть “заховані” букви. Скажіть класу, що означають словосполучення. Прочитайте їх вголос.

Завдання:

Для команди 1

This is L...nd...n.

Made in...J...p...n.

The...ngl...sh K...ng.

Для команди 2

This is Fr...nk.

P...ng-pon...and b...xing.

Made in...ana...a.

(Вправа виконується на дошці у формі змагання двох команд, які посилають своїх представників дописувати заховані букви).

Таким чином, використання системи ігрових вправ з елементами словотворення, дозволяє ефективно формувати, вдосконалювати та розвивати навички та вміння у всіх основних видах мовленнєвої діяльності. Ігрові вправи, що використовуються систематично, сприяють моделюванню умов реального спілкування у процесі навчання, що, у свою чергу, веде до посилення мотивації щодо вивчення іноземної мови. Ігрові вправи з рольовим компонентом сприяють посиленню мотивації участі учнів в іншомовному спілкуванні на уроці. Ігрові вправи з елементом змагання забезпечують мотивацію навчальної та мовленнєвої діяльності завдяки участі в ігровій діяльності. Подальшу свою роботу ми вбачаємо в розробці ігрових вправ для учнів профільних класів.

Література

1. Бим И.Л. Личностно-ориентированный подход – основная стратегия обновления школы// Иностранные языки в школе. – 2002. – №2. – С.18-21.
2. Буланкина Н.Г. Формирование навыков и умений аутентичной разговорной речи при обучении ситуационным клише учащихся VI-VII классов// Иностр. яз. в школе. – 1996. - №2. – С. 9-13.
3. Елухина Н.В. Обучение аудированию в русле коммуникативно-ориентированной методики// Иностр. яз. в школе. – 1989. - №2. – С. 28-36.

4. Запорожец А.В., Маркова Т.А. Игра и ее роль в развитии ребенка дошкольного возраста. – М.: Просвещение, 1978.
5. Концепция коммуникативного обучения иноязычной культуре в средней школе: Пособие для учителя/ Под ред. Е.И.Пассова, В.В.Царьковой. – М.: Просвещение, 1993.
6. Методика викладання іноземних мов у середніх навчальних закладах: підручник. / Кол.авторів під керівництвом С.Ю.Ніколаєвої. - К.: Ленвіт, 2002. -328с.

Н.Д.Соловйова, Н.А.Ігнатюк

РОБОТА НАД ПОТЕНЦІЙНИМ ЛЕКСИЧНИМ МАТЕРІАЛОМ ПРИ НАВЧАННІ ЧИТАННЯ ТЕКСТІВ ЗА ФАХОМ ДОРОСЛИХ УЧНІВ

В статтє пропонується методика обучения потенциальному словарю как одному из путей увеличения лексического запаса взрослых учащихся с учетом особенностей развития их памяти и познавательных процессов.

The article suggests methods of teaching potential vocabulary as one of the ways of enlarging the lexical stock of adult learners, the peculiarities of development of their memory and cognitive processes being taken into consideration.

Після роботи з навчальними текстами, спеціально складеними для демонстрації конкретних явищ граматики англійської мови й лексики за фахом, учні переходять до роботи з матеріалом, адресованим носіям мови. Ми маємо на увазі оригінальні матеріали: договори, наукові статті, інструкції, звіти тощо. Учні вчать розуміти зміст прочитаного тексту, що служить опорою при навчанні діалогічного й монологічного мовлення. Для повного розуміння прочитаних текстів за фахом учні повинні володіти певним обсягом лексичного й граматичного матеріалу. Зокрема, для читання іноземною мовою дослідниками рекомендується опанувати лексикою в кількості 2300 - 7000 слів [1,51]. Одним із шляхів збільшення лексичного запасу учнів є робота над потенційним лексичним словником.